

MERKWAARDIGE DUITSE "DATUM-STEMPELKRONEN"

door Jan Lannoye

Ere stadstitels uit het nazi tijdperk

In tegenstelling tot de ontwaardingstempels van de posterijen die dikwijls opgesmukt werden met diverse toeristische manifestaties, herdenkingen of andere informatie is het bij frankkeermachines minder courant om de kroon van de datumstempel hiervoor te gebruiken. Deze bevat in principe de plaatsnaam en eventueel nummer van het postkantoor en later het postnummer.

Hier werden ten behoeve van de propaganda voor het "Derde Rijk" stadsbijnamen of ere stadstitels toegevoegd naast de vermelding van de plaatsnaam.

Deze titels kwamen tot stand op verschillende wijze en werden toegepast op een beperkt aantal steden en onder bepaalde voorwaarden.

In 1935 werd de Duitse gemeentewet aangepast met een 'Sectie 9' waarin bepaald werd dat steden speciale namen mochten toevoegen en gebruiken die niet noodzakelijk een verwijzing naar het nationaal socialisme waren maar ook een historische achtergrond hadden.

Een voorbeeld hiervan zijn de historische Hanzesteden uit het noorden van Duitsland, aan de Oostzee- en de Noordzeekusten en verder (vb. Hansestadt Bremen).

De toekenning van een 'speciale naam' gebeurde door nationaal socialistische functionarissen of door een goedkeuring van Adolf Hitler zelf op basis van het 'Führer principe' waarbij de wil van de leider automatisch een juridisch bindende werking had.

De toekenning van de titels op basis van 'Sectie 9' moesten gepubliceerd worden in het: 'Reichsministerialblatt – RMBI' en het 'Ministerialblatt für die innere Verwaltung – RMBliV'

Volgende steden kregen een officieel toegekende titel:

Frankfurt am Main

Goslar

Graz

Leipzig

München

Nürnberg

Stuttgart

Twee steden kregen een titel op basis van een goedkeuring door Adolf Hitler.

Coburg

Linz (Oostenrijk)

Andere titels werden aan nog 10 steden verleend op basis van reeds bestaande verordeningen.

https://de.wikipedia.org/wiki/Stadt-Ehrentitel_der_NS-Zeit

© eigen verzameling - Delcampe - Winkler Prins - Wikipedia - Michel Katalogus Duitsland 1977

"MÜNCHEN HAUPTSTADT DER BEWEGUNG"

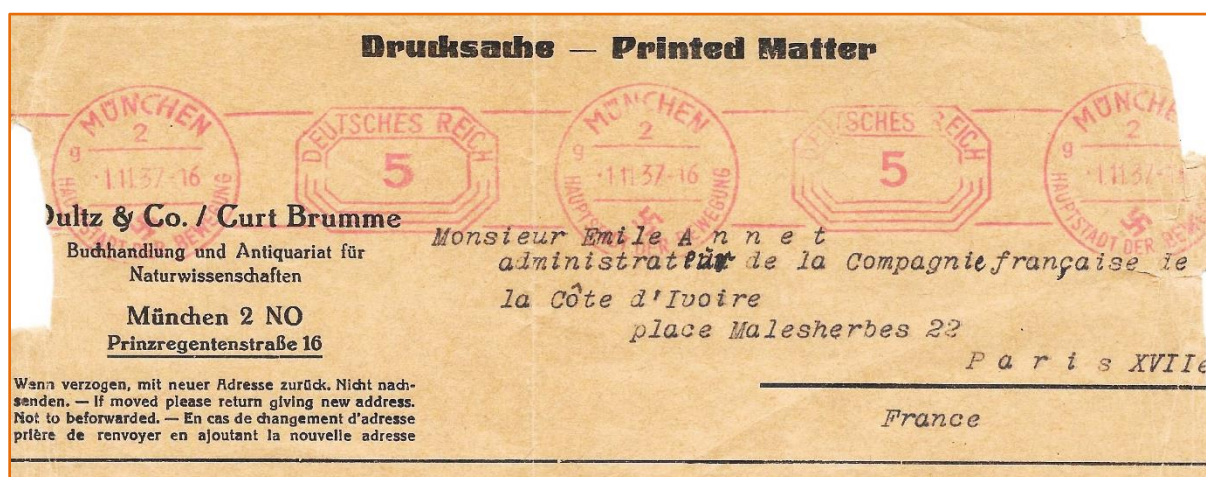
München de voormalige hoofdstad van de nationaal socialistische beweging was als geen enkele andere Duitse stad meer betrokken bij de opkomst van het nationaal socialisme na Wereldoorlog 1.

Het was in de Bürgerbräukeller te München dat in de nacht van 8 op 9 november 1923 de Hitlerputsch of Braukellerputsch plaats vond met als doel de Weimar Republiek omver te werpen door middel van een staatsgreep.

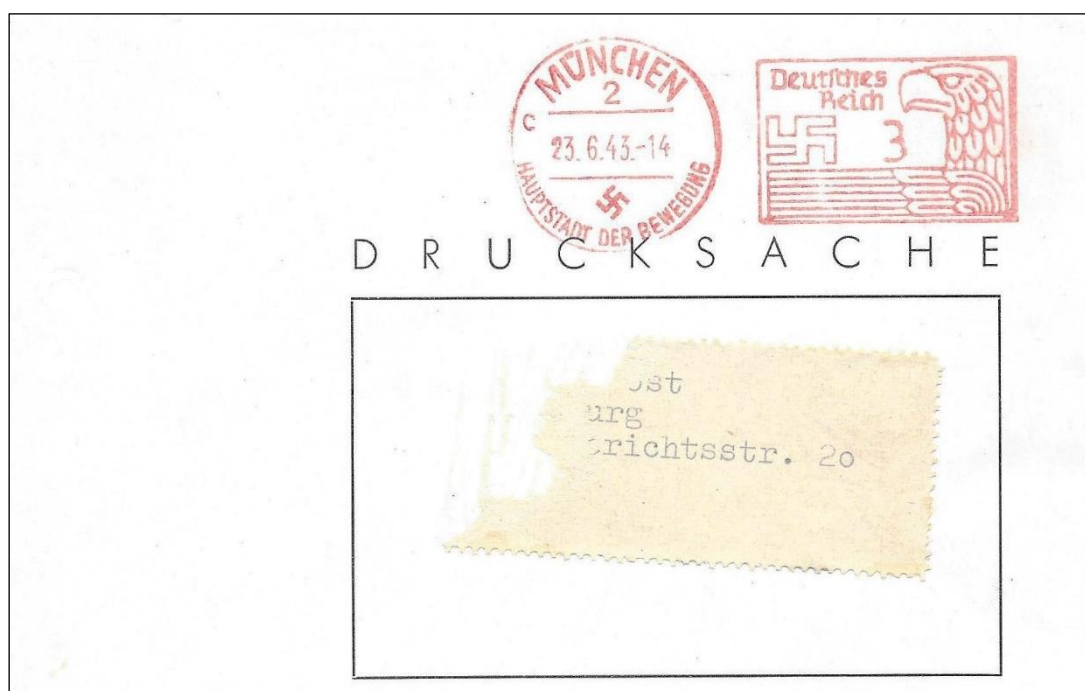
Er zijn verschillende versies over het toekennen van deze titel. Enerzijds een officieel toegekende titel, anderzijds zou Adolf Hitler himself aan München de titel "**Hauptstadt der Bewegung**" verleend hebben tijdens een ontmoeting met de toenmalige burgemeester Herr Fiegler.

De datum van toekenning zou 8 augustus 1935 geweest zijn, de aankondiging op 7 juli 1936.

De N.S.D.A.P. kocht in 1930 het vroegere 'Barlow' paleis uit 1829, gelegen aan de Briener Strasse, verbouwde het en vestigde daar in 1931 het partij hoofdkwartier.

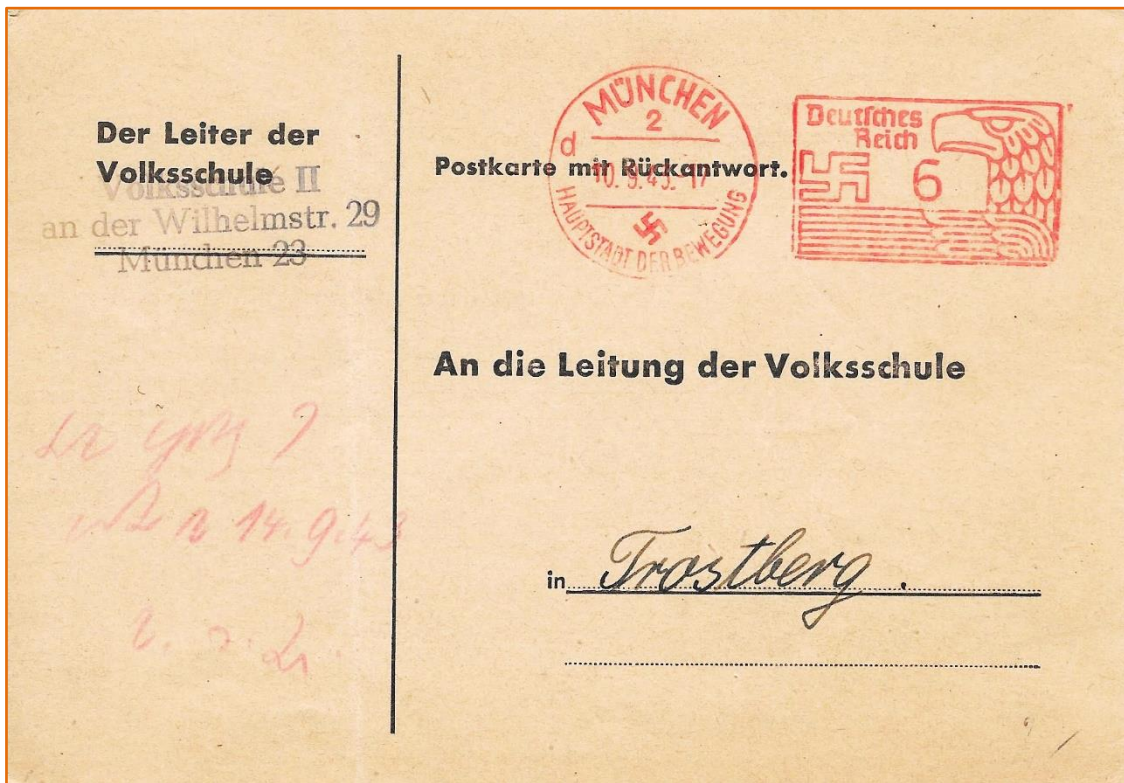
München 2 – g / Briefafstempelmachine bandsysteem Bachrach-Harfner (© eigen verzameling)

München 2 – c / Briefafstempelmachine "Standard" Heinrich H. Klüssendorf (© eigen verzameling)

München 2 – d / Briefstempelmachine "Standard" Heinrich H. Klüssendorf (© eigen verzameling)

München 2 – d / Briefstempelmachine "Standard" Heinrich H. Klüssendorf (© eigen verzameling)

"NÜRNBERG DIE STADT DER REICHSPARTEIDAGE"

Nürnberg 5 / Frankeermachine Francotyp model 'A' (© Delcampe verkleind 80%)

Nürnberg 1 / Frankeermachine Francotyp model 'C' (© eigen verzameling)

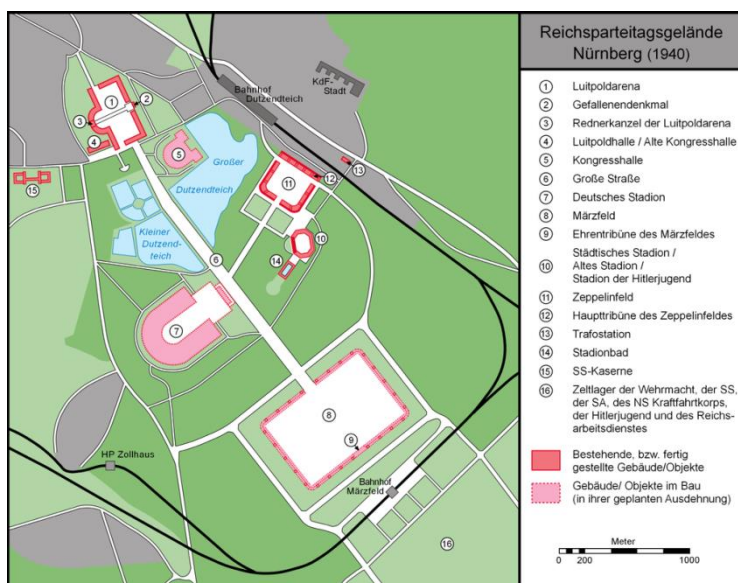
Het Derde Rijk, de N.S.D.A.P. en de Rijkspartijdagen:

Het begrip Rijkspartijdagen van de Nationaal Socialistische Duitse Arbeiders Partij bestond reeds in de Weimar Republiek en de eerste partijdagen vonden plaats te München in 1923 van 27 tot 29 januari. Na de aanstelling van **Adolf Hitler** tot Rijkskanselier op 30 januari 1933 hadden ieder jaar in de eerste helft van september de Rijkspartijdagen, waarover we hier spreken, plaats te Nürnberg onder een bepaald thema. We kennen deze bijeenkomsten door de beklivende beelden die we reeds meermaals in diverse media gezien hebben met de massale aanwezigheid van het volk en de door de propagandamachine geregisseerde militaire parades en opzweepende toespraken. De "**Reichsparteitag des Friedens**"! die gepland was van 2 tot 11 september 1939 werd zonder commentaar plots afgelast na de inval van het Duitse Leger in Polen op 1 september, het officiële begin van de Tweede Wereldoorlog.

Datum van aankondiging van de titel zou dezelfde zijn als deze van München, 7 juli 1936.

© Delcampe

© Wikipedia: Kaart Reichsparteitagsgelände te Nürnberg in 1940

Dit totaalconcept werd ontwikkeld door Albert Speer op een terrein van 11 km² genaamd "Luitpoldhain", het stadspark van Nürnberg.

Vanaf 1935 werd onder grote tijdsdruk gestart met de werken, het plan werd nooit volledig uitgevoerd.

De "Luitpoldarena" was toen het grootste paradeplein ter wereld, goed voor 150.000 deelnemers.

De werken voor het grootste sportstadion ter wereld met 400.000 toeschouwers vielen na de eerste steenlegging stil.

"LEIPZIG REICHSMESSESTADT"

De traditie van Leipzig als handels- en jaarmarktenstad dateert al van de 13^e eeuw. Dit was nog steeds het geval tijdens het Deutsche Reich en werd na de Tweede Wereldoorlog en de heropbouw van de stad verdergezet in de D.D.R.

Datum van aankondiging van de titel zou 20 december 1937 zijn.

Leipzig C 1 / Frankeermachine Francotyp Model 'C' (© eigen verzameling)

Leipzig C 1 / Frankeermachine Francotyp Model 'C' (© Delcampe)

"STUTT GART STADT DER AUSLANDSDEUTSCHEN"

Stad van Duitsers die permanent in het buitenland verblijven. Dit zijn Duitse staatsburgers die geen domicilie hebben in Duitsland en permanent verspreid over de ganse wereld wonen. Een groot deel hiervan waren hoog gekwalificeerde werkkrachten.

Datum van aankondiging van de titel zou 11 september 1936 zijn.

Stuttgart 4 / Frankeermachine Francotyp Model 'A' (© eigen verzameling)

(© Delcampe)

De periode vóór de Tweede Wereldoorlog

Het gebruik van de datumkroon om extra informatie aan te geven bestond in Duitsland al van bij de commercialisatie van de brieffrankeermachines. Hierbij een voorbeeld van 25.9.1926:

"BERLIN SIEMENSSTADT"

Siemens & Halske – Aktiengesellschaft – Wernerwerk – Siemensstadt bei Berlin

Frankeermachine Francotyp Model 'C' (© eigen verzameling)

Frankeermachine Francotyp Model 'A' (© Delcampe)

Eind 1923 werd 'Francotyp – Gesellschaft GmbH' opgericht, een samenwerking tussen Anker- en Bafra-Werke voor de productie van frankiemachines onder het toezicht van de Reichspostdirektion.

Ten oosten van Berlijn lag in 1897 een gebied gekend als 'Kolonie Nonnendamm', deze grotendeels braakliggende terreinen werden opgekocht door Siemens. Zij bouwden er een heuse stad met fabrieken, woningen en alle voorzieningen. De naam 'Siemensstadt' werd voor het eerst gebruikt in 1914. Vandaag is dit een stadsdeel van het district Spandau.

Na 30 januari 1933 werden niet alle datumkronen van de machines in gebruik te Nürnberg aangepast. De aankondiging van een 'Ere-stadstitel' verscheen pas op 7 juli 1936. Zie hierbij een voorbeeld van het kantoor Nürnberg 13 van 16.10.1934:

Frankeermachine Francotyp Model 'A' (© eigen verzameling)

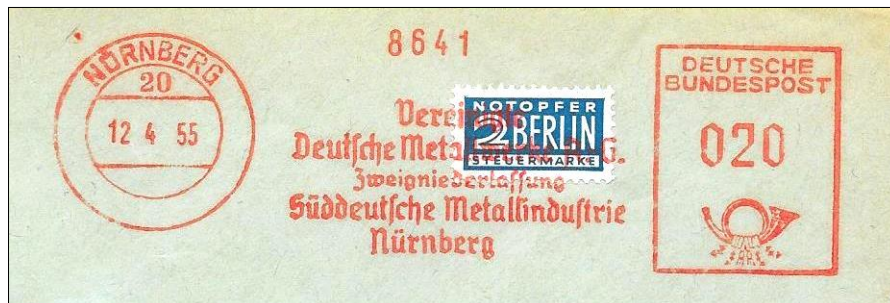
De naoorlogse Deutsche Post / - Bundespost - terug naar een normale stempelkroon:

Als opvolger van de "Reichspost" werd in 1947 voor de drie westelijke bezettingszones de "Deutsche Post" opgericht die in 1950 overging in de "Deutsche Bundespost".

Vanaf 1.1.1950 was de dwang toeslagzegel "Notopfer Berlin" van 2 pfenning ten voordele van de economische hulp aan de bevolking van Berlijn tijdens de blokkade van de stad in de periode 1949 - 1956, verplicht op elke binnenlandse brief in West-Duitsland (Bundesgebiet).

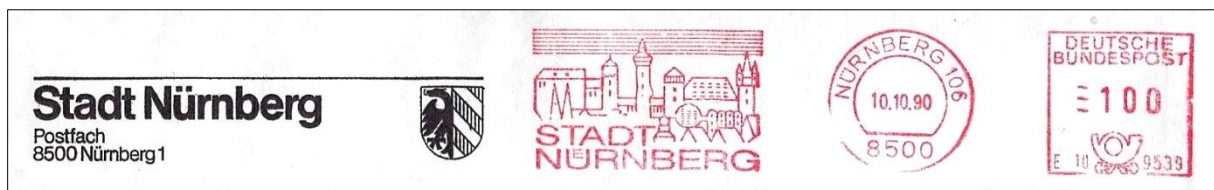
Aan de gebruikers van een frankeermachine werd echter de mogelijkheid geboden om de toeslag te betalen bij de periodieke afrekening met de Duitse postertijen. Deze "blauwe vlo" werd hier onnodig gebruikt.

Frankeermachine in gebruik bij "Vereinte Deutsche Metalwerke A.G. - Zweigniederlassung (filiaal) - Süddeutsche Metallindustrie Nürnberg", postkantoornummer 20.

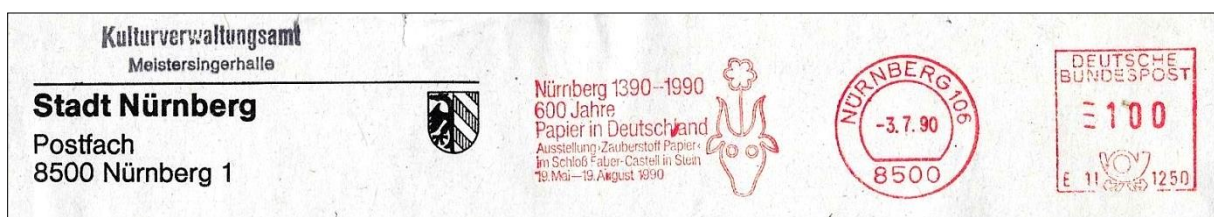
Francotyp model "C" zonder klantnummer (© eigen verzameling)

Frankeermachines in gebruik bij het stadsbestuur van Nürnberg. postkantoornummer 106, postnummer 8500 en publiciteit voor het toerisme.

Pitney Bowes "5337/5347" series met klantnummer E 10 9539 (© eigen verzameling)

Gebruik van een tijdelijke pub voor de promotie van een tentoonstelling over 600 jaar papier in Duitsland van 19 mei tot 19 augustus 1990 in het Schloss Faber-Castell te Stein.

Pitney Bowes "5337/5347" series met klantnummer E 11 1250 (© eigen verzameling)